
Casa i jardí, d'Alan Ayckboun, traducció de Joaquim Mallafrè

L'any passat va posar-se en marxa el Centre d'Arts Escèniques de Reus (CAER), una iniciativa de l'ajuntament, impulsada tenaçment pel regidor de Cultura, Xavier Filella, i dirigida eficaçament per Ferran Madico, el seu primer, i esperem que per molts anys, director. Un dels reptes de la posada en marxa consistia a decidir com començar. L'inici sempre marca una mica la tendència, deixant de banda els rèdits que deixa en forma de repercussió mediàtica. Un mal començament pot destrossar un projecte. Quan es va inaugurar el Teatre Nacional de Catalunya això va ser motiu de disputa. La inauguració real va ser quan Josep M. Flotats va posar en escena *Àngels a Amèrica*, de Tony Kushner. Però algú devia queixar-se d'aquest fet i hi va haver una estrena oficial amb *L'auca del senyor Esteve* dirigida per Adolfo Marsillach. M'imagino que Ferran Madico va tenir els mateixos dubtes. No m'ho ha dit ningú, però no em costa gaire d'imaginar-me el director endormiscat mentre una veu li mormorava a cau d'orella: "Hauries de començar amb una obra de Puig i Ferrer". O dient-li: "Per què no muntés un drama de Pere Cavallé?" O bé: "I un espectacle sobre versos de Gabriel Ferrater?" Ferran Madico podia equivocar-se, però en canvi tothom està d'acord que la va encertar. Va triar un autor estranger, efectivament. Però no va fer-ho amb una proposta arriscada, experimental, de difícil connexió amb el públic, sinó que va optar per un autor d'èxit. Alan Ayckbourn és un autor experimentat, d'aquells que tenen ofici, que coneix les regles del joc (dramàtic) i que sap fer riure. Madico, però, no va triar qualsevol obra. Va triar *Casa i Jardí*, que més que una obra és un díptic, dues obres que discorren paral·lelament, en dos espais pròxims: a la ficció són l'interior d'una casa i el seu jardí; a la realitat escènica poden ser dues sales d'un mateix teatre o, com a Reus, dos teatre pròxims. Aquesta opció, com molta gent deu recordar, va revolucionar Reus durant uns dies. Per la singularitat de la proposta. Per la curiositat de veure els actors anant d'un teatre a l'altre durant la funció. I per la lògica i generosa cobertura que en van donar els mitjans de comunicació. En fi: el CAER va tenir un bateig de primera. Naturalment, no només hi va haver aquests mèrits. L'espectacle comptava amb bona direcció, bons actors, bona escenografia... Però hi ha un element que molt sovint es deixa de banda i que, en canvi, va contribuir decisivament a l'èxit de l'empresa. Em refereixo a la traducció. Aquí, Ferran Madico sí que va optar per un nom de casa. Però no ho va fer per localisme, sinó perquè

Joaquim Mallafrè és un dels traductors més solvents amb què compta la nostra literatura. Un traductor, a més, experimentat en la traducció teatral (ha traduït, molt i bé, Beckett, Pinter, Osborne i Harwood) i que a més s'ha atrevit, ocasionalment, amb la direcció (*Happy Days*, de Beckett). La versió reunsenca de les dues obres en una que són *Casa i Jardí* té la virtut de divertir no només per les situacions que l'autor ha imaginat, sinó per una traducció que ha intentat, i aconseguit, com és habitual en Mallafrè, reproduir en la nostra llengua, i no és pas fàcil, aquelles singularitats dels personatges, aquelles diferències de registre, aquelles particularitats del diàleg que solen perdre's en una traducció, per la senzilla raó que les llengües no són equivalents com una operació matemàtica. A tots els encerts que fins aquí he enumerat, només falta afegir-hi el d'haver aprofitat l'estrena de *Casa i jardí* per iniciar una col·lecció de textos teatrals que ara per ara ja compta amb quatre títols.

JOAN CAVALLÉ

Publicat al diari *El Punt* el 4 de setembre de 2006